

Народните читалища са първите и най-старите организирани структури на гражданското общество в България. Те са уникални по своята същност граждански доброволни обединения, появили се далеч преди всички познати днес неправителствени организации, замаящи особено място в нашата история и имали съществена роля за утвърждаване ценностите на гражданското общество у нас. Читалищата са безспорно препознати от българското общество като устойчиви културни институции, които имат специфична мисия за съхранение и развитие на традиционните ценности на нацията.

В съвременните условия, започвайки своята социална легитимност и гъвкавост, প্রতিরাইки се на територията на цялата страна читалищата се са призвани да откликнат на новите потребности на българското общество.

Добрата правна рамка за българските читалища е предпоставка за пълноценното поддържане на мисията на тези организации като пазители на националната култура и идентичност в контекста на предизвикателствата на днешния ден, свързани с новите информационните технологии, модерните средства на комуникация и глобалното общуване.

ГЛАВА ПЪРВА ОЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл.1. Народното читалище е традиционно самоуправяващо се културно просветно сдружение в населеното място, което изпълнява и държавни културно-просветни задачи. В дейността на читалището могат да участват всички физически лица без оглед на ограничението на възраст и пол, политически и религиозни възгледи и етническо самосъзнание.

(1) Читалището е юридическо лице с нестопанска цел.

Чл.2.(1) Целите на народното читалище са да задоволяват потребностите на гражданите, свързани със:

1. развитие и обогатяване на културния живот, социалната и образователната дейност в населеното място;

2. запазване обичаите и традициите на българския народ;
3. разширяване знанията на гражданите и ги приобщава към ценностите и постиженията на науката, изкуството и културата;

4. възпитаване и утвърждаване на националното самосъзнание;

5. осигуряване достъп до информация.

(2) За постигане на целите по а. 1 читалището извършва основни дейности като:

1. удръжка и поддръжка библиотеките, читални, фото-, фоно-, филмо- и видеотеки, като и създава поддръжане на електронни информационни мрежи;

2. развива и подпомага любителското художествено творчество;

3. организира школи, кръжове, клубове, кина-и видео-показ, празненства, концерти, чествания и младежки дейности;

4. събира и разпространява знания за родния край;

5. създава и съхранява музейни колекции съгласно Закона за културното наследство;

6. предоставя компютърни и интернет услуги;

7. осигурява достъп до информация;

8. създава и поддържа електронни информационни мрежи;

9. младежки дейности;

(3) Народното читалище може да развива и допълнителна стопанска дейност, свързана с предметна на основната дейност, в съответствие с действащото законодателство, като използва приходите от нея за постигане на определените в устава цели.-----

Народното читалище не разпределя печалба.

(4) Народното читалище няма право да предоставя собствено или ползвано от тях имущество

възмездно или безвъзмездно;

1. за хазартни игри и ношни заведения;

2. за дейност на нереситрирани по Закона на вероизповеданията религиозни общности и

юридически лица с нестопанска цел на такива общности;

3. за постоянно ползване от политически партии и организации;

4. на председателствата, секретарствата, членовете на настоятелството и проверителната комисия и на

членовете на техните семейства.

Чл. 3. (1) Народното читалище може да се сдружава за постигане на своите цели, за провеждане на

свместни дейности и инициативи при условията и по реда на закона. (2) Читалищните сдружения

нямат право да упражняват и да се разпореджат с имущество на народното

2

читалище, които са техни членове.

ГЛАВА ВТОРА УЧРЕДБАТЕ НА ЧИТАЛИЩА, ЧИТАЛИЩНИ СДРУЖЕНИЯ

ЧИТАЛИЩА Чл. 4. (1) Читалище могат да учредят най-малко 50 лесноособни физически лица

които вземат решение на учредително събрание. (2) Учредителното събрание приема устава на

читалището и избира неговите органи. Уставът уредява:

1. наименованието;

2. седалището;

3. целите;

4. източниците на финансиране;

5. органите на управление и контрол, техните правомощия, начина на избирането им, реда на

свикването им и за вземане на решения;

6. начина за приемане на членове и прекратяване на членството, както и реда за определяне на

членския внос. (3) Читалището може да открива клонове в близки квартали, жилищни райони и

села, в които няма други читалища. Чл. 6. (1) Читалището придобива качеството на юридическо

лице с вписването му в регистъра за организации с нестопанска цел на окръжния съд, в чийто

район е седалището на читалището. (2) Действията на учредителите, извършени от името на

народното читалище до деня на вписването, поражат права и задължения само за лицата, които са

ли извършили. Лицата, сключили сделките, отговарят солидарно за поетите задължения. (3)

Вписването на читалищата в регистъра на окръжния съд се извършва без такси по писмена молба

от настоятелството, към която се прилагат: 1. протоколът от учредителното събрание; 2. уставът на

читалището, подписан от учредителите; 3. нотариално заверен образец от подписа на лицето,

представяващо читалището, и валидният печат на читалището; (4) Наименованието на народното

читалище трябва да не въвежда в заблуждение и да не накърнява добрите нрави. То се изписва на

български език. Към наименованието на читалището се добавя годината на неговото първоначално

създаване.

(5) Седалището на читалището е населеното място, където се намира неговото управление.

Адресът на читалището е адресът на неговото управление. (6) Всяка промяна в обстоятелствата по

ал. 4 трябва да бъде заявена в 14-дневен срок от възникването ѝ.

(7) Всяко читалищно настоятелство или управителен орган на сдружение в 7-дневен срок от

вписването на читалището или читалищното сдружение в съдебния регистър подава заявления за

вписване в регистъра по ал. 1. Към заявлениято се прилагат данните по ал. 2, уставът на

читалището или читалищното сдружение, а за сдружението - и списък с членовете в тях

читалища.

Чл. 7 (1) Министърът на културата или оправомощено от него длъжностно лице издава

удостоверение за вписване в регистъра по ал. 1 и уведомява служебно за това кмета на общината,

където се намира седалището на читалището или читалищното сдружение.

(2) Народното читалище може да кандидатства за държавна и/или общинска субсидия след

изтичането на едногодишен срок от вписването в регистъра по чл. 10. (3) На читалищата, които не

са вписани в регистъра по ал. 1, не се предоставяват субсидии от държавния и общинския бюджет, както и държавно и общинско имущество за ползване.

ГЛАВА ТРЕТА УПРАВЛЕНИЕ

Чл. 7. (1) Членовете на читалището са индивидуални, колективни и почетни. (2) Индивидуалните членове са български граждани. Те биват действителни и спомогателни. Действителните членове са лица, навършили 18 години, които участват в дейността на читалището, редовно плащат членски внос и имат право да избират и да бъдат избирани; спомогателните членове са лица до 18 години, които нямат право да избират и да бъдат избирани; те имат право на съвещателен глас. (3) Колективните членове съществуват за осъществяване на читалището, подпомагат дейността, поддържат и обогатяването на материалната база и имат право на един глас в общото събрание. Колективни членове могат да бъдат: 1. професионални организации; 2. стопански организации; 3. търговски дружества;

4. кооперации и сдружения; 5. културно-просветни и любителски клубове и творчески колективи. (4) Почетни членове могат да бъдат български и чужди граждани с изключителни заслуги за читалището. Чл. 8. Орган на читалището са общото събрание, настоятелството и поверителната комисия. Чл. 9. (1) Върховен орган на читалището е общото събрание. (2) Общото събрание на читалището се състои от всички членове на читалището, имащи право на глас. Чл. 10. (1) Общото събрание: 1. изменя и допълва устава; 2. избира и освобождава членовете на настоятелството; 3. приема вътрешните актове, необходими за поверителната комисия и преседателя; 4. приема бюджетите; 5. определя основните насоки на дейността на читалището; 6. взема решение за членуване или за прекратяване на членството в читалището; 7. приема бюджета на читалището; 8. приема годишния отчет до 30 март на следващата година; 9. определя мярката на членския внос; 10. отменя решения на органите на читалището; 11. взема решения за откриване на клонове на читалището след съгласуване с общината; 12. взема решение за прекратяване на читалището; 13. взема решение за отнасяне до съда на незаконосъобразни действия на ръководството или отделни читалищни членове. (2) Решенията на общото събрание са задължителни за другите органи на читалището. Чл. 11. Редовно общо събрание на читалището се свиква от настоятелството най-малко веднъж годишно. Извънредно общо събрание може да бъде свикано по решение на на-сиятелството, по искане на поверителната комисия или на една трета от членовете на глас. При отказ на настоятелството да свика извънредно общо събрание, до 15 дни от постъпването на искането поверителната комисия или една трета от членовете на глас могат да свикат извънредно общо събрание от свое име. (1) Поканата за събрание трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото на провеждането му и кой го свиква. Тя трябва да бъде връчена не по-късно от 7 дни преди датата на провеждането. В същия срок на вратата на читалището и на други обществени места в общината, където е дейността на читалището, трябва да бъде залепена поканата за събрание. (2) Общото събрание е законно, ако присъстват най-малко половината от имащите право на глас членове на читалището. При липса на кворум събрание се отлага с един час. Това събрание е законно, ако на него присъстват не по-малко от една трета от членовете при редовно общо събрание и не по-малко от половината плюс един от членовете при извънредно общо събрание. (3) Решенията по чл. 10, ал. 1, т. 1, 4, 10, 11 и 12 се вземат с мнозинство най-малко две трети от всички членове. Останалите решения се вземат с мнозинство повече от половината от присъстващите членове. (4) Две трети от членовете на общото събрание на народното читалище могат да предават иск пред окръжния съд по седалището на читалището за отмяна на общото събрание, ако то противоречи на закона или устава. Искът се предава в един месечен срок от узаването на решението, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението. Чл. 12. (1) Изпълнителен орган на читалището е настоятелството, което се състои от най-малко от трима членове, избрани за срок до 3 години. Същите да нямат подлинни връзки по права и средбрана линия до четвърта степен. (2) Настоятелството: 1. свиква общото събрание; 2. осигурява изпълнението на решението на общото

срѳбране; 3. подготвя и внася в общото срѳбране отчет за дейността на читалището; 5. назначава срѳбрана му; 4. подготвя и внася в общото срѳбране отчет за дейността на читалището; 5. назначава секретаря на читалището и утвърждава длъжностната му характеристика. Председателят: 1. организира дейността на читалището и утвърждава общото срѳбране; 2. организира дейността на читалището съобразно закона, устава и решенията на общото срѳбране; 3. сивка и ръководи заседанията на настоятелството и председателства общото срѳбране; 4. отчита дейността си пред настоятелството; 5. сключва и прекратява трудовите договори със служките съобразно бюджета на читалището и въз основа решение на настоятелството. Чл. 13а (1) Секретарят на читалището: 1. организира изпълнението на решенията на настоятелството, включително решението за изпълнението на бюджета;

4

2. организира текущата основна и допълнителна дейност; 3. отговаря за работата на щатния и хонорарния персонал; 4. представява читалището заедно и поотделно с председателя; 5. председателя на читалището ежегодно в срок до 10 ноември представя на кмета на съответната община доклад за своята дейност през следващата година (2) Секретарят не може да е в роднински връзки с членовете на настоятелството и на председателната комисия по права и по съдебна линия до четвърта степен, както и да бъде съпруг/съпруга на председателя на читалището. Чл. 14. (1) Проверителната комисия се състои най-малко от трима членове, избрани за срок до 3 години. (2) Членовете на проверителната комисия не могат да бъдат лица, които са в трудовоправни отношения с читалището или са роднини на членовете на настоятелството, на председателя или на секретаря по права линия, съпрузи, братя, сестри и роднини по сватовство от първа степен. (3) Проверителната комисия осъществява контрол върху дейността на настоятелството, председателя и секретаря на читалището по спазване на закона, устава (4) При констатирани нарушенията комисията уведомява общото срѳбране на читалището, а при данни за извършено престъпление - и органите на прокуратурата. Чл. 15. Не могат да бъдат избирани за членове на настоятелството и на проверителната комисия, и за секретари, лица, които са осъждани на лишаване от свобода за умислени престъпления от общ характер. Чл. 16а Членовете на настоятелството, включително председателят и секретарят, подават декларация за конфликт на интереси при условията и по реда на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси. Декларациите се обявяват на интернет страницата на съответното читалище.

Чл. 16б Председателят, членовете на Настоятелството и членовете на Проверителната комисия могат да получават и възнаграждения.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА ИМУЩЕСТВО И ФИНАНСИРАНЕ

Чл. 17. Имуществото на читалището се състои от право на собственост и от други вещни права, вземания, ценни книжа, други права и задължения

Чл. 18. Читалището може да получава и допълнителна субсидия;

Чл. 19. Читалището избира средства от следните източници: 1. членски внос; 2. културно-просветна и информационна дейност; 3. субсидия от държавния и общинските бюджети; 4. наем от движимо и недвижимо имущество; 5. дарения и завещания; 6. такси за участие в курсове, школи; 6. други приходи; Чл. 20. Решение на общинския съвет читалището могат да се финансират допълнително над определената по ал. 1 субсидия със средства от собствените приходи на общината.

Чл. 21. Гласуването на общинския съвет субсидия за народните читалища, определена на основата на нормативи и по реда на ал. 2, не може да се отклонява от общината за други цели.

Чл. 22. (1) Предвидените по държавния и общинския бюджет средства за читалищна дейност се разпределят между читалищата от комисия с участието на представител на съответната община, на всяко читалище от общината и се предоставят на читалищата за самостоятелно управление.

(2) При недостиг на средства за ремонт и поддръжката на читалищна сграда средствата се осигуряват от общинския съвет.

Чл. 23. (1) Читалищата не могат да отчуждават недвижими вещи и да учредяват ипотека върху тях.

(2) Движими вещи могат да бъдат отчуждавани, залогани, бракувани или заменени с по-доброкачествени само по решение на настоятелството.

Чл. 24. Движимостта и движимото имущество, собственост на читалищата, както и приходите от него не подлежат на принудително изпълнение освен за вземания, произтичащи от трудови правоотношения.

Чл. 25. (1) Читалищното настоятелство изготвя годишния отчет за приходите и разходите, който се приема от общото събрание.

(2) Отчетът за изразходваните от бюджета средства се представя в общината, на чиято територия се намира читалището.

Чл. 26а. (1) Председателите на народните читалища на територията на съответната община ежегодно в срок до 10 ноември представят на кмета предложение за своята дейност през следващата година.

(2) Кметът на общината внася направените предложения в общинския съвет, който приема годишна програма за развитие на читалищната дейност в съответната община.

ГЛАВА ПЕТА ПРЕКАТВАНЕ

Чл. 27. (1) Читалището може да бъде прекратено по решение на общото събрание, вписано в регистъра на окръжния съд. То може да бъде прекратено с ликвидация или по решение на окръжния съд, ако:

1. дейността му противоречи на закона, устава и добрите нрави;
2. имуществото му не се използва според целите и предмета на дейността на читалището;
3. е налице трайна невъзможност читалището да действа или не развива дейност за период две години; в този случай министърът на културата изпраща сигнал до прокупура за констатирана липса на дейност на читалището;
4. не е учредено по законния ред;
5. е обявено в несъстоятелност.

(2) Прекратяването на читалището по решение на окръжния съд може да бъде постановено по искане на прокупура, направено самостоятелно или след подаден сигнал от министъра на културата.

(3) Прекратяването на читалището по искане на прокупура се вписва служебно.

Чл. 28. Читалищното съдружение, в което е членувало прекратеното читалище, не може да претендира за разпределянето на имуществото на това читалище.

Чл. 29. За неуредените в този закон случаи се прилага Законът за юридическите лица с нестопанска цел.

ГЛАВА ШЕСТА АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 30. Председател и/или секретар на читалище, който предоставя имущество в нарушение на чл. 3, ал. 4, се наказва с глоба в размер от 500 до 1000 лв. и с лишаване от право да заема изборна длъжност в читалището за срок от 5 години.

Чл. 31. Председател на читалище или представяващ читалищно съдружение, който не заяви вписване в регистъра на читалищата или читалищните съдружения в срока по чл. 10, ал. 3, се наказва с глоба от 150 до 300 лв.

- Чл. 32. Председател на читалище, който не представя доклад за изпълнението на читалищните дейности и за изразходваните с бюджета средства в срока по чл. 26а, ал. 4, се наказва с глоба от 150 до 300 лв.
- Чл. 33. (1) Нарушението се установяват с актове на:
1. оправомощени от министъра на културата длъжностни лица - за нарушения по чл. 31;
2. кмета на съответната община или оправомощени от него длъжностни лица - за нарушенията по чл. 30 и 32.
- (2) Наказателните постановления се издават от министъра на културата или от оправомощен от него заместник-министър, съответно от кмета на общината.
- (3) Съставянето на актовете, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.
- (4) Събраните глоби за нарушения по чл. 31 се внасят в Национален фонд "Култура".
- ДЪПЪЛНИТЕЛНИ И ЗАКЪЛЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ**
1. Читалището има кръгъл печат, надпис Народно читалище „Христо Ботев-1938 г.“
- с. Забърло; общ. Чепеларе; обл. Смолян
2. Празник на читалището е на 24 май
3. Първи март е ден на самодееца, а рождената година на читалището е 1938 - ма
- Този устав е изработен въз основа на Закона на народните читалища
- Доп.-ДВ,бр.42 от 2009 год.
4. Този устав е приет на събрание на читалището, състояло се на 20.05.2010 година